

Průtahy v řízení

Dojde-li v řízení ke zrušení rozhodnutí z důvodu jeho závažné vady, spočívající především v nepřezkoumatelnosti rozhodnutí nebo nerespektování závazného právního názoru, popř. v rozporu postupu orgánu veřejné moci, který vydání rozhodnutí předcházel, s procesními předpisy, je třeba takovou skutečnost při posuzování celkové délky řízení zohlednit, a to zejména tehdy, dojde-li v důsledku uvedeného pochybení orgánu veřejné moci ke zjevnému prodloužení řízení oproti stavu, kdy by orgán veřejné moci postupoval z procesního hlediska bezvadně.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 30 Cdo 2800/2009, ze dne 16.11.2010)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobce F. T., zastoupeného JUDr. I.P., advokátem se sídlem K., proti žalované České republice – Ministerstvu spravedlnosti, se sídlem P., o zaplacení částky 600.000,-Kč s příslušenstvím, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 2 pod sp. zn. 14 C 87/2007, o dovolání žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 30. 4. 2008, č.j. 51 Co 528/2007 – 116, tak, že rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 30. 4. 2008, č. j. 51 Co 528/2007 – 116 se zrušuje a věc se vrací Městskému soudu v Praze k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Obvodní soud pro Prahu 2 rozsudkem ze dne 23. 5. 2007, č.j. 14 C 87/2007 – 92, zamítl pod bodem I. výroku nárok žalobce na zaplacení částky 600.000,- Kč s příslušenstvím jako náhrady nemateriální újmy, kterou měl žalobce utrpět tím, že v řízení vedeném jím u Okresního soudu v Rakovníku pod sp. zn. 6 C 260/96 bylo porušeno jeho právo na projednání věci v přiměřené lhůtě. Pod bodem II. výroku obvodní soud nepřiznal žádnému z účastníků právo na náhradu nákladů řízení.

Soud I. stupně vycházel ze skutkových zjištění, že dne 5. 4. 1996 byl žalobcem podán návrh na zahájení řízení k Okresnímu soudu v Rakovníku. Touto žalobou se domáhal náhrady škody ve výši 629.737,- Kč s příslušenstvím způsobenou žalovanými tím, že mu měli od 18. 3. 1995 bránit v přístupu do domu, kde měl pronajaty nebytové prostory pro své podnikání. Rozhodnutí Okresního soudu v Rakovníku bylo třikrát zrušeno odvolacím soudem. Celé řízení bylo skončeno dne 28. 2. 2007 částečným odmítnutím a částečným zamítnutím dovolání Nejvyšším soudem. Žalovaná na základě žádosti žalobce zjistila porušení jeho práva na projednání věci v přiměřené době a vyplatila mu mimosoudní odškodnění ve výši 90.000,- Kč.

Obvodní soud po zvážení kritérií dle § 31a odst. 3 zák. č. [82/1998](#) Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. [358/1992](#) Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád) (dále jen OdpŠk) dospěl k závěru, že právo žalobce na přiměřené zadostiučinění je dáno, nicméně žalovanou již poskytnuté odškodnění považoval za dostačující. Soud I. stupně dovodil, že se v posuzované věci jednalo o řízení složitější s ohledem na potřebu vypracovat znalecké posudky. Žalobce se na celkové délce řízení podílel jen nepatrně. Z hlediska významu předmětu řízení pro žalobce dospěl soud I. stupně k závěru, že řízení pro poškozeného nemohlo být nijak vysoce významné, neboť nájem nebytových prostor měl beztak skončit v srpnu 1996 (tedy za čtyři měsíce od podání žaloby). Skončení podnikání žalobce proto nemůže být v příčinné souvislosti s délkou posuzovaného řízení. Pokud žalobce poukazoval na to, že celá situace měla dopad i do jeho majetkové sféry, soud I. stupně

zdůraznil, že náprava majetkových škod není účelem poskytnutí odškodnění nemajetkové újmy.

Proti rozsudku soudu I. stupně podal žalobce odvolání. Městský soud v Praze se napadeným rozsudkem plně ztotožnil s rozhodnutím soudu I. stupně. Tento rozsudek potvrdil (výrok I.), stejně tak ve výroku o nákladech řízení (výrok II.). Odvolací soud považoval právní závěry soudu I. stupně za správné. Shledal, že argumenty žalobce o tom, že neměl přístup ke zboží, jenž pak nemohl prodat, díky čemuž se dostal do platební neschopnosti, a v důsledku toho se mu rozpadla rodina, neodůvodňují zvýšení odškodnění nemajetkové újmy, resp. nejsou v příčinné souvislosti s nepřiměřenou délkou řízení, ale týkají se majetkové újmy na straně žalobce, která však není předmětem tohoto řízení. Pokud vznikla žalobci škoda tím, že nemohl prodávat své zboží uskladněné v prostorách, ve kterých nemohl v důsledku chování žalovaných z původního řízení podnikat, potom s nárokem na náhradu této škody se nelze obracet na stát, neboť se jedná o majetkovou újmu utrpěnou žalobcem v důsledku chování žalovaných z původního řízení.

Rozsudek odvolacího soudu napadl žalobce dovoláním, jehož přípustnost opírá o ust. § 237 odst. 1 písm. c) o.s.ř. ve spojení s § 237 odst. 3 os.ř. Uplatňuje dovolací důvod dle §241a odst. 2 písm. b) o.s.ř., neboť podle něj napadený rozsudek spočívá na nesprávném právním posouzení věci.

Žalobce vymezil rozsah dovolání dvěma otázkami, kterým příkládá zásadní právní význam a jež se projevují následující kritikou rozsudku odvolacího soudu.

Zprvce podle žalobce odvolací soud nesprávně vyložil § 31a OdpŠk z hlediska stanovení výše zadostiučinění v tom, že nepřihlédl k dopadům průtahů v řízení na jeho majetkovou situaci, tj. k majetkové újmě, která žalobci v důsledku nesprávného úředního postupu vznikla, a ke ztrátě možnosti žalobce podnikat, aniž by toto zadostiučinění mělo nahradit majetkovou újmu žalobce. V této souvislosti se žalobce dovolával nesprávného právního posouzení příčinné souvislosti mezi průtahy v řízení a uvedenou újmou, když v důsledku znemožnění podnikání se jeho další osud stal závislým na tom, kdy obdrží náhradu škody. Částku, která byla předmětem původního řízení, nemohl žalobce použít na úhradu svých dluhů, jež stále narůstaly, a na opětovné zahájení podnikání. Ztráta šancí prosadit se v životě, rozpad rodiny, i nárůst pohledávek věřitelů žalobce přímo souvisely s tím, že stát nebyl schopen poskytnout žalobci včasnou ochranu, takže žalobce neměl možnost odškodnění využít v době, kdy pohledávky jeho věřitelů ještě nebyly tak vysoké a kdy se s ohledem na svůj věk ještě mohl aktivně pustit do dalšího podnikání. V původním řízení šlo dle názoru žalobce o nárok srovnatelný s nárokem neoprávněně propuštěného zaměstnance, který se náhle ocitne bez práce a bez příjmů.

Zadruhé zpochybnil právní posouzení původního řízení ze strany odvolacího soudu jako složitějšího s ohledem na potřebu zpracování znaleckých posudků. Podle jeho názoru byla základní příčinou délky původního řízení špatná příprava jednání a zásadní procesní chyby na straně procesního soudu, které vedly k tomu, že se věci musel opakovaně zabývat odvolací soud bez věcného vyřízení. Soud I. stupně v původním řízení se také opakovaně neřídil uloženými pokyny soudem odvolacím, který z tohoto důvodu rozhodnutí soudu I. stupně opakovaně rušil.

Žalovaná se k dovolání vyjádřila. Nesouhlasí s názory žalobce uvedenými v dovolání. Rozsudky obou soudů považuje za správné, přičemž má za to, že se soudy ve svých rozhodnutích vypořádaly se všemi námitkami žalobce.

Nejvyšší soud v dovolacím řízení postupoval a o dovolání rozhodl podle zák. č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu ve znění účinném do 30. 6. 2009 (viz čl. II., bod 12 zák. č. [7/2009](#) Sb.) – dále jen „o.s.ř.“.

Dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou a řádně zastoupenou podle § 241 odst. 1

o.s.ř. Dovolací soud se proto zabýval přípustností dovolání.

Podle § 236 odst. 1 o.s.ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, jestliže to zákon připouští.

Jelikož napadený rozsudek odvolacího soudu není měnícím § 237 odst. 1 písm. a) o.s.ř., ani potvrzujícím poté, co předchozí rozsudek soudu prvního stupně (jímž rozhodl „jinak“) byl odvolacím soudem zrušen § 237 odst. 1 písm. b) o. s.ř., přichází v úvahu přípustnost dovolání toliko na základě ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o.s.ř.

Pro přípustnost dovolání ve smyslu tohoto ustanovení by dovolací soud musel dospět k závěru, že napadené rozhodnutí je ve věci samé po právní stránce zásadně významné. Podle § 237 odst. 3 o.s.ř. má rozhodnutí odvolacího soudu po právní stránce zásadní význam zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu nebyla dosud vyřešena, nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, anebo řeší-li tuto otázku v rozporu s hmotným právem.

Nejvyšší soud dospěl k závěru, že dovolání je přípustné podle § 237 odst. 1 písm. c) o.s.ř., neboť otázky v dovolání uplatněné, na jejichž řešení založil odvolací soud své rozhodnutí, jsou po právní stránce zásadního významu. Jedná se konkrétně o posouzení významu předmětu řízení pro žalobce jako jednoho z kritérií pro stanovení přiměřeného zadostiučinění (§ 31a odst. 3 písm. e/ OdpŠk) v situaci, kdy z hlediska předmětu řízení nejde o typově významnou věc, které dosud nebylo v judikatuře dovolacího soudu řešeno a dále o zhodnocení kritéria postupu orgánu veřejné moci během řízení (§ 31a odst. 3 písm. d/ OdpŠk), které bylo ze strany odvolacího soudu řešeno v rozporu s judikaturou Nejvyššího soudu.

Dovolací soud ze spisového materiálu neshledal, že by bylo řízení stíženou některou z vad uvedených v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 o.s.ř. nebo jinou vadou řízení, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Dospěl však zároveň k závěru, že dovolání je důvodné.

Nejvyšší soud se již ve svých předchozích rozhodnutích vyjádřil k tomu, jakým způsobem je institut odškodnění nemateriální újmy při porušení práva na projednání věci v přiměřené lhůtě začleněn do českého právního řádu a jaký je vztah úpravy obsažené v § 13 odst. 1 věta druhá a třetí a § 31a OdpŠk s čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, publikované ve Sbírce zákonů pod č. [209/1992](#) Sb. (dále jen „Úmluva“) a judikatury Evropského soudu pro lidská práva (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 5. 10. 2010, sp. zn. 30 Cdo 4761/2009).

Nejvyšší soud k tomu uvedl, že při posuzování předpokladů odpovědnosti státu za nemateriální újmu způsobenou neprojednáním věci v přiměřené lhůtě ve smyslu § 13 odst. 1 věta třetí OdpŠk, je nutno postupovat nejen dle zákonné úpravy, do níž je zasazena, ale též v souladu s judikaturou Evropského soudu pro lidská práva vztahující se k čl. 6 odst. 1 Úmluvy. Při aplikaci § 31a odst. 1 OdpŠk je navíc nutno mít na paměti, že je jím realizováno právo na nápravu porušení práva či svobody přiznané Úmluvou ve smyslu jejího čl. 13, a proto musí soudy poskytnout nápravu v takovém rozsahu, v jakém by byla poskytnuta Evropským soudem pro lidská práva, za přihlídnutí ke kritériím, která Evropský soud pro lidská práva považuje za významná, resp. v rozsahu, který by Evropský soud pro lidská práva hodnotil za dostačující.

Pokud se týká posouzení významu předmětu řízení pro poškozeného ve vztahu ke zjištění, zda došlo k porušení jeho práva na projednání věci v přiměřené lhůtě a následně ve vztahu ke stanovení výše odškodnění za porušení tohoto práva (§ 31a odst. 3 písm. e/ OdpŠk), Nejvyšší soud již dříve dovodil, že význam předmětu řízení je dán jednak typově v tom smyslu, že určité druhy řízení mají pro účastníky větší význam, než řízení jiná. Jde především o věci trestní, které v obecné rovině negativně

ovlivňují a zatěžují osobní život trestně stíhaného (srov. např. nález Ústavního soudu ze dne 31. 3. 2005, sp. zn. I. ÚS 554/04, publikovaný ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu pod č. 67/2005), věci opatrovnické (srov. rozsudek ESLP ve věci Kříž proti České republice ze dne 9. 1. 2007, č. 26634/03, § 72), pracovně právní spory (srov. rozsudek ESLP ve věci Jirů proti České republice ze dne 26. 10. 2004, č. 65195/01, § 47), věci osobního stavu (rozsudek ESLP ve věci Kniat proti Polsku ze dne 26. 7. 2005, č. 71731/01, § 41), věci sociálního zabezpečení (rozsudek ESLP ve věci Salomonsson proti Švédsku ze dne 12. 11. 2002, č. 38978/97, § 38) a věci týkající se zdraví nebo života (rozsudek ESLP ve věci Silva Pontes proti Portugalsku ze dne 23. 3. 1994, č. 14940/89, § 39). Význam předmětu řízení pro poškozeného je však také dán okolnostmi konkrétního sporu, který sice nemusí spadat pod shora uvedené věci, ale s přihlédnutím například k vysokému věku účastníka nebo jeho zdravotnímu stavu, je třeba jeho věc vyřídit přednostně (srov. rozsudek ESLP ve věci Schmidtová proti České republice ze dne 22. 7. 2003, č. 48568/99 § 68).

V posuzované věci se nejedná o žádnou z uvedených okolností, jež by v obecné rovině svědčily o zvýšeném významu předmětu řízení pro žalobce. To však neznamená, že by podle okolností konkrétní věci nebylo možno dovést, že i ve sporu, jež nesplňuje shora uvedená kritéria, není význam předmětu řízení pro poškozeného zvyšován. V takovém případě však povinnost tvrzení i povinnost důkazní ohledně existence okolností, které zvyšují význam předmětu řízení pro poškozeného, leží na poškozeném a nelze proto bez dalšího vyjít z domněnky, že je význam předmětu řízení pro poškozeného zvyšován, jako je to v případě věcí výše příkladmo vyjmenovaných.

Přitom je nezbytné mít na paměti, že úprava odškodnění nemajetkové újmy podle § 31a OdpŠk stojí na konstrukci základních předpokladů pro její důvodné uplatňování, tj. na tom, že poškozenému byla způsobena nemajetková újma, a to v příčinné souvislosti s kvalifikovaným, v zákoně uvedeným škodním jednáním, v daném případě porušením práva na projednání věci před soudem v přiměřené lhůtě.

Pokud odvolací soud dospěl k závěru, že žalobcem uváděná újma (nemožnost pokračovat v podnikání) není v příčinné souvislosti s porušením jeho práva na projednání věci v přiměřené lhůtě, jde o názor správný. V posuzované věci totiž nelze přehlédnout, že žalobce v původním řízení znemožnili žalobci přístup ke zboží, jehož prodej byl zdrojem žalobcovy obživy, dne 18. 3. 1995 a žalobce podal žalobu na náhradu škody způsobené mu v důsledku jednání žalovaných z původního řízení až dne 5. 4. 1996. Žaloba na náhradu škody v původním řízení tedy nebyla způsobilým prostředkem k tomu, aby žalobce mohl ve svém podnikání bezprostředně pokračovat. Takovým prostředkem by byla pouze žaloba směřující k obnovení žalobcovy dispozice se zbožím. Nelze proto dovést existenci příčinné souvislosti mezi porušením práva žalobce na projednání věci v přiměřené lhůtě v řízení vedeném u Okresního soudu v Rakovníku pod sp. zn. 6 C 260/96 a žalobcem tvrzenou újmou, která měla zvyšovat význam předmětu původního řízení pro žalobce.

Pokud se týká druhého dovolacího důvodu uplatněného žalobcem, dovedl Nejvyšší soud již v rozsudku ze dne 5. 10. 2010, sp. zn. 30 Cdo 1328/2009, dostupném veřejnosti na jeho webových stránkách www.nsoud.cz, že z hlediska kritéria spočívajícího v postupu orgánu veřejné moci (§ 31a odst. 3 písm. d/ OdpŠk) je třeba zejména zkoumat, zda jeho postup v řízení odpovídá procesním pravidlům. Dojde-li v řízení ke zrušení rozhodnutí z důvodu jeho závažné vady, spočívající především v nepřezkoumatelnosti rozhodnutí nebo nerespektování závazného právního názoru, popř. v rozporu postupu orgánu veřejné moci, který vydání rozhodnutí předcházel, s procesními předpisy, je třeba takovou skutečnost při posuzování celkové délky řízení zohlednit, a to zejména tehdy, dojde-li v důsledku uvedeného pochybení orgánu veřejné moci ke zjevnému prodloužení řízení oproti stavu, kdy by orgán veřejné moci postupoval z procesního hlediska bezvadně.

Stejně je pak třeba hodnotit kritérium postupu orgánu veřejné moci i při stanovení odpovídající výše odškodnění (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 10. 2010, sp. zn. 30 Cdo 3026/2009,

dostupný veřejnosti na webových stránkách www.nsoud.cz).

Ačkoliv žalobce od počátku řízení tvrdil, že k nepřiměřené délce řízení přispěl postup soudu prvního stupně v původním řízení, jehož rozhodnutí byla opakovaně z důvodu procesních pochybení rušena soudem odvolacím, neobjevilo se zhodnocení daného kritéria v rozsudku odvolacího soudu v této věci. Právní posouzení daného kritéria nezbytné ke stanovení odpovídající výše odškodnění žalobce odvolacím soudem je proto neúplné a tudíž i nesprávné.

Z toho důvodu postupoval dovolací soud podle 243b odst. 2, části věty za středníkem, o.s.ř. a napadený rozsudek odvolacího soudu zrušil. Podle § 243b odst. 3 věta první o.s.ř. vrátil věc odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

(zdroj: www.nsoud.cz)

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Daňová exekuce](#)
- [Cenové rozhodnutí rozporné se zákonem](#)
- [Autonomie vůle](#)
- [Adhezní nárok \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Zmatečnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Střídavá péče](#)
- [Restituce](#)
- [Majetková podstata \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předběžné opatření](#)